

Horecký zpravodaj

Červenec 2004

Číslo 13. (1/2004)

Vážení spoluobčané,

po půl roce opět vychází Horecký zpravodaj. Zpoždění bylo způsobeno zdlouhavým jednáním o dotaci na plynofikaci, o které jsme vás chtěli co nejpodrobněji informovat. Dnes již víme, že sdružení obcí „Obora“ (Horky, Bohuňovice, České Heřmanice) dotaci na plynofikaci obdrželo „Rozhodnutím ministra životního prostředí o poskytnutí finančních prostředků ze Státního fondu životního prostředí České republiky“. Výše dotace je 4 104 300 Kč, tj. 50 % nákladů na celou akci. Velký dík za získání podpory patří panu Pavlu Severovi, poslanci za KDU-ČSL, který od začátku jednání o dotaci tuto akci podporoval a k jejímu získání výrazně přispěl.

V současné době se upřesňují poslední technické věci a pokud se nestane něco mimořádného, začne se s výstavbou plynovodu ještě letos na podzim. K tomuto bude svolána veřejná schůze v nejbližším možném termínu, vše bude včas oznámeno na vývěsce obecního úřadu a rozhlasem. Je potřebná účast každého, kdo uvažuje o připojení třeba i v budoucnu, protože je nutné informovat o všem, co se plynofikace a připojení týká.

Josef Pechanec

STAVEBNÍ PARCELY

Obecní zastupitelstvo schválilo vytyčení dvou stavebních parcel vedle obecního úřadu. Případní zájemci o tyto parcely dostanou informace v úředních hodinách na obecním úřadě.

Pořádek v obci, údržba obecních pozemků

Každý z nás, kdo přijde do styku s osobami, které v obci provádí různé činnosti (elektrikáři, vodáci, Telecom, geodézie apod.), může potvrdit, jak s uznáním hovoří o „malé pěkně upravené vesničce“, kterou dřív ani neznali. Proto chceme poděkovat všem vám, kteří bez ohledu na čas udržují před svými

domy obecní pozemky a přispívají tím k pěknému vzhledu obce. Na druhou stranu však musíme říci, že s majiteli nemovitostí, kde, byť jsou v jejich vlastnictví, k žádné údržbě nedochází, bude, pokud nedojde k opravě, zahájeno správní řízení podle stavebního zákona.

Josef Pechanec

Výsledky voleb do Evropského parlamentu z obce Horky, které se konaly ve dnech 11. - 12. června 2004

Zapsáno do seznamu voličů 90 voličů

Počet voličů, kteří přišli volit 54 voličů

Nebyl odevzdán ani jeden neplatný hlas.

Počet platných hlasů - 54, což je 60 % ze všech voličů.

I v naší obci, jako v celém státě, zvítězila Občanská demokratická strana.

Z možných 32 stran bylo voleno deset. Hlasy dostaly podle počtu strany:

název strany	počet hlasů	hlasy v %
Občanská demokratická strana	17	31,48
Křesťanská a demokratická unie - Československá strana lidová	13	24,07
Nezávislí	8	14,81
SNK sdružení nezávislých a Evropští demokraté	5	9,25
Komunistická strana Čech a Moravy	4	7,40
Česká strana sociálně demokratická	2	3,70
Strana zelených	2	3,70
Koruna Česká (monarchistická strana)	1	1,85
Strana venkova - spojené občanské síly	1	1,85
Republikáni Miroslava Sládka	1	1,85

Volební komise ve složení: Hurytová, Eliáš Vl., Zemanová, Procházková.

INFORMACE DOBROVOLNÝCH HASIČŮ

Za účasti několika členů Sboru dobrovolných hasičů Horky probíhá rekonstrukce hájenky, byla zavedena teplá voda, přívod vody na WC, opraven a zrekonstruován rozvod elektřiny v objektu. Tyto akce jsou hrazeny z provozu hájovny v letních měsících s účastí obecního úřadu.

Vlastimil Voříšek - učitel v odboji

Letos na jaře, dne 13. března, uplynulo právě sto let, co se na Horkách ve stavení čp. 15 narodil Janu Voříškovi a Anně, roz. Duškové z Horní Čermné, syn Vlastimil jako třetí ze šesti dětí. Pokřtěn byl o dva týdny později - 27. 3. 1904 - v evangelickém chrámu Páně v Bučině. Rod Voříšků se dostal na Horky již r. 1586 v osobě Vlastimilova prapředka Vojtěcha Voříška, který sem přišel z Českých Heřmanic. Tento rod se pak na Horkách v následujících staletích hojně rozrostl, byly v něm též udržovány protestantské tradice.

Svá školní léta strávil Vlastimil v obecné škole na Horkách a na průmyslovce v Pardubicích. Po škole pak pracoval v ČKD Praha a zámečnické firmě v Cerekvici. Oženil se s Boženou, roz. Eliášovou z Horek čp. 27, a ve 30. letech 20. století se jim narodily tři děti - Květa, Zdeňka a Vlastimil - jež nyní žijí v Litomyšli. Po získání místa odborného učitele na Masarykově zemské průmyslové škole v Litomyšli se s rodinou do Litomyšle přestěhoval na Husovu čtvrť, kde si též od r. 1937 stavěl dům (ul. J. Želivského 689).

Do života celého národa pak osudově zasáhly události r. 1938. I Vlastimil Voříšek byl co by poručík v záloze mobilizován. Nicméně nadšení národa pro vlastní obranu nebylo využito. Následující události jsou dobře známy - odtržení pohraničí, okupace, protektorát. S tímto stavem se samozřejmě mnozí odmítají smířit a aktivně proti němu vystupují. První kontakt s ilegálními odbojovými pracovníky získal Vlastimil Voříšek přes svého bratra na Horkách, u něhož se ukrývali španělští interbrigadisté Antonín Kalousek a Josef Formánek. V roce 1944 se Vlastimil poznal se štábním kapitánem Janem Moravanským, bydlícím u příbuzných v Litomyšli, který k Voříškům na Husovku chodil vyučovat angličtině. Po bližším seznámení se dohodli na spolupráci v boji proti okupantům. Moravanský totiž již od r. 1940 organizoval v oblasti Velkého Meziříčí odbojovou skupinu „Slezák“. Moravanský zajistil též seznámení Vlastimila Voříška s podplukovníkem Josefem Svatoněm, jenž vedl široce rozvětvenou odbojovou organizaci ve východních Čechách. Jejich setkání proběhlo u Jimramova, kam Vlastimil dojel na kole. Svatoň nabádal k ostražitosti, neboť v Litomyšli bylo již mnoho obětí. V dalším období se už s podplukovníkem Svatoněm neseťkal.

Moravanský potom odjel na Moravu a zpět do Litomyšle se vrátil v létě 1944 poté, co byla u Netína na Velkomeziříčsku prozrazena parašutistická skupina. U hájovny v Netíně objevilo gestapo Moravanského zápisník a s pomocí konfidenta Adolfa Horáka, bývalého velitele desantu Sulphur, ho gestapo dostihlo a zatklo v Litomyšli. Gestapák E. Körbr, který před válkou sloužil v československé armádě pod Moravanským a dobře s ním vycházel, mu při výslechu nabídl propuštění pod podmínkou spolupráce. Moravanský s

tím souhlasil, načež byl během dvou dnů propuštěn. Informoval o tom však svoje odbojové spolupracovníky a zmizel gestapu z dohledu. Osobně byl zpraven též Vlastimil Voříšek, který šel na schůzku s Moravanským s obavami a vzal si proto na cestu pistoli. Moravanský se nejprve ukrýval v Litomyšli a pak u Ludmily Rynešové nedaleko Velkého Meziříčí. Paní Rynešová psala dopisy Voříškům na Horky, odkud pak šly k Vlastimilovi do Litomyšle. Kvůli ochraně těchto zpráv před nepovolanými zraky bylo používáno jmen domácích zvířat.

Kolem Vlastimila Voříška byla již od jara 1944 organizována skupina, zvaná „Jakub 81“, jejímiž členy se kromě něho a Jana Moravanského postupně stali zejm.: František Svěrák z Husovy čtvrti, úředník spořitelny Václav Vilímovský, zahradník Jiří Bárta, majitel čistírny Antonín Šmahel, Gabriel Kratochvíl, notář JUDr. Václav Novotný, telegrafní montér Josef Bára. Do března 1945 vzrostl počet členů skupiny na čtrnáct. V době od května do června 1944 se skupina soustředila především na vyhledávání bezpečných úkrytů pro osoby žijící v ilegalitě a výzvědnou činnost. Od srpna do září 1944 pak skupina soustřeďovala zbraně pro rozhodnou akci. U Voříšků v domě byl pro tyto účely pod místnostmi vybudován bunkr s maskovaným vchodem. Tam byly opravovány a připravovány zbraně a různé obušky na tiché zneškodnění. Významným pomocníkem se při tom stal puškařský dělník Josef Syrový, který u Voříšků bydlel. Po celém litomyšlském okrese byly zjišťovány byty německých fašistů a kolaborantů. K udržování bojové nálady, podpořené ústupem Němců z východní fronty, byly mezi občanstvo rozšiřovány letáky.

Po návratu do Litomyšle v prosinci 1944 přebírá štábní kapitán Moravanský opět velení skupiny a v únoru 1945 dochází k její největší akci - přerušení dálkového kabelu při hlavní silnici nedaleko Tržku. Akci připravil Vlastimil Voříšek a vedle něho se jí účastnili i Moravanský a Bárta. U místa překopu byl kanál, do kterého se vždy skryli, když jelo auto. Do kanálu byla současně dávana hlína, aby ji nebylo vidět. Za deště, po půlnoci, se konečně dostali ke kabelu. Snaha přeseknout kabel vojenskou lopatkou, kterou měli s sebou, se nezdařila, a tak se Vlastimil Voříšek vrátil domů pro pilku. Přes půl metru vyříznutého kabelu si vzali s sebou jako trofej. Kus tohoto kabelu je dodnes v držení rodiny Voříškovy. Celá akce byla skončena až k ránu, Vlastimil se navíc musel ještě vrátit pro pilku, kterou zapomněl na trati v Tržku. Ráno šel pak nevyspalý do školy. To již byl po Litomyšli a okolí velký rozruch - vypravovalo se, že partyzáni zničili dálkové spojení. Oprava kabelu pak trvala celé tři dny. Podobná sabotáž na silnici od Litomyšle k Janovu nebyla dokončena, když se nepodařilo kabel prostřelit. Při tom byla akce narušena německými vojáky, kteří u silnice zjistili kopání a reflektory ohledávali okolí. Dále bylo narušováno telefonní vedení na různých místech.

Organizace též připravovala úkryty pro uprchlé sovětské zajatce a tyto do úkrytů převáděla. K získávání zbraní bylo využíváno mj. i přepadávání německých vojáků, kteří si z lazaretu vyšli na procházku do Osického údolí. Podařilo se též vyřadit z provozu trafostanici v Litomyšli v době, kdy měli Němci oslavu ve velkém sále Smetanova domu.

Od února 1945 došlo k několika schůzkám Moravanského a Voříška s velitelem partyzánského oddílu „Stalin“ - sovětským parašutistou poručíkem Viktorem Alexejevičem Osipovem. Každá z těchto skupin sice operovala samostatně, bylo však důležité o sobě navzájem vědět.

V květnových dnech r. 1945 vedl Vlastimil Voříšek skupinu samostatně, neboť Moravanský začal pracovat v ilegálním revolučním okresním národním výboru jako vojenský velitel a náměstek předsedy ONV. Organizace se zapojila do vyjednávání o kapitulaci německé posádky v Litomyšli. S maďarskou posádkou, umístěnou v sokolovně, došlo 7. května k dohodě, že nebude vystupovat proti obyvatelstvu a bude spolupracovat s revolučními orgány města i okresu. Předtím ještě došlo v Nedošíně pod vedením Vlastimila Voříška k odzbrojení maďarské jednotky. V samotné Litomyšli k ozbrojenému vystoupení nedošlo kvůli přítomnosti velkého množství německého vojska, které tudy projíždělo před postupující Rudou armádou. Ta se v Litomyšli objevila 9. května 1945. Za činnost v druhém odboji byl Vlastimil Voříšek oceněn několika pamětními medailemi.

Po válce nadále působil na průmyslové škole, jejíž dnešní název zní Vyšší odborná škola a Střední odborná škola technická v Litomyšli. Do zdejšího pedagogického sboru byli postupně přijati i jeho syn Vlastimil Voříšek ml. a synovec Milan Novotný st., oba též horečtí rodáci. Zásluhou Vlastimila Voříška st. bylo v blízkosti školy vybudováno její první školní hřiště. Stal se také zakladatelem a vedoucím školního vodáckého kroužku, jehož cvičné plavby se konaly i na horeckých rybnících. Podílel se též na značení turistických cest. Do sportovní činnosti byl zapojen již od mládí, kdy chodil do Sokola v Českých Heřmanicích.

Pominout nelze ani jeho činnost v církvi československé evangelické, danou rodinnou tradicí. V litomyšlském farním sboru býval pravidelně volen do staršovstva. I několikrát do roka, když byl farář nepřítomen, posloužil v jeho zastoupení čtenou bohoslužbou. Nebylo jistě jednoduché vyvíjet podobnou činnost v padesátých a šedesátých letech a zároveň působit jako učitel. Navíc i k předčítaným kázáním byl určitou dobu nutný státní souhlas. Obětavě též přivázel méně pohyblivé věřící na shromáždění sboru.

Vlastimil Voříšek zesnul dne 19. října 1985. Jeho ostatky jsou uloženy na hřbitově v Litomyšli.

Milan Novotný

OD MINULOSTI K BUDOUCNOSTI

Již přes dva měsíce jsme členy Evropské unie. Před nedávnem jsme si zvolili svoje zástupce do Evropského parlamentu, jejichž úkolem bude hájit zájmy našeho ne příliš ekonomicky silného státu vůči evropským mocnostem a státům hospodářsky mnohem vyvinutějším. Bude se jim dařit v tom nerovném boji? Těžké na tuto otázku v současné době dát uspokojivou odpověď. Obzvláště když s obavami sledujeme, jak se na naše podnikatele, výrobce valí velké množství nových nařízení, kterým se musí přizpůsobit, zvláště pak na potravinářské obchody, potravinářský průmysl a tím také na zemědělství, které je prvním článkem potravinářského řetězce. Zemědělství a vesnice patří nerozlučitelně k sobě, a tak je na místě otázka, jaká budoucnost čeká náš venkov? Budou to skutečně, jak mnozí prognostikové předvídají, pouze zemědělská výrobní střediska, ve kterých bude pracovat minimální počet pracovníků řízený někde z města, a ostatní zbytek obce budou lépe či hůře udržovaná chalupářská stavení, a nebo vesnice bude dále žít jako obec, bude v ní pulzovat život zásluhou jejich obyvatel, kteří ji uchrání před zánikem.

Venkov, tak jako vše ostatní, se během času měnil, i když nutno říci, že mnohem pomaleji nežli města. Největší změna však přišla v minulém století, když rozdrobenou malovýrobu vystřídala velkovýroba. Napomohla tomu v padesátých letech socializace venkova, ale ta měla úplně jiný, politický účel. Velkovýroba by nastala stejně, protože malozemědělec by těžko obstál konkurenčnímu nátlaku. Přinesla pozitivní, ale i negativní následky. Ubylo mnoho namáhavé ruční práce, dnes již nelezou ženy s motyčkami po řepných polích, nehrbí si páteř při sadbě a sběru brambor, uvidět ve žních na poli panáky nebo stožky obilí, to již snad jen někde v horách na místech nepřístupných mechanizaci, kupy sena při senoseči pouze na malých pozemcích chovatelů králíků a při podzimních plískanicích také již nesedí pracovníci či spíše pracovnice u kup vytrhané cukrovky, aby řepnými noži oddělovali bulvy od chřástu. Na komunikacích a polních cestách již nerachotí ráfové vozy, ty nalezneme pouze ve skanzenech nebo u soukromých sběratelů jakož i ostatní zemědělské nářadí a stroje, u nichž můžeme obdivovat fortelní řemeslnickou práci ať již mistrů práce se dřevem nebo umělecká kování mistrů černého řemesla nebo nádherné práce cizelérů na parádních postrojích koní. Scelením pozemků zanikla pestrobarevná mozaika drobných políček, která se měnila podle jednotlivých ročních období, zmizela velká většina polních cest, takže dnes si nelze tak jako dříve vyjít do polí, zmizely stežníky, kterých dnes není již zapotřebí, nesmyslným rozšiřováním orné půdy zmizela místa, kde rostla mateřídouška, heřmánek a jiné byliny, dříve kvetoucí louky se změnily v pole na trávu, na polích v obilí neuvídíme chrpu nebo květy vlčího máku, ze

kterých si děvčata dělávala panenky. Záslouhou chemického ošetřování rostlin jsme již téměř vyhubili živočicha, dříve sadaři obávaného škůdce, jakým byl chroust. Dříve prašné cesty, na nichž po dešti bývaly kaluže a bláto, u nichž vlaštovky a jiřičky sháněly materiál na stavbu hnízd, nahradil asfaltový povrch, který je špatným stavebním materiálem pro tyto opeřence. Těm jsme jejich život znepříjemnili zrušením chlévů, kde vlaštovky svoje obydlí stavěly, jiřičkám zase chybí zastřešená zápraží, ze kterých se stala zastřešená závěťří, a tak by bylo možno pokračovat dále.

Ta největší změna však zasáhla zemědělce samotné, a to vztah k půdě, myslím tím k rodné hroudě, jak byla po staletí chápána. Dnes již neplatí slova písně, kterou jsme mohli slyšet na vlnách rozhlasu ještě koncem čtyřicátých let. *Voní ta česká hrouda, již děd i otec měl tak rád, na níž i já, dá-li Bůh, dál chci žít a pro ni pracovat.* Tehdejší rolník byl přímo jako kořeny spjat s rodnou půdou, byl ochoten nešetřit prací, časem, vlastním pohodlím i pohodlím rodiny, jen aby statek a půdu zachoval pro další generace. Velice hezky to říká Josef Václav Sládek v básni, která začíná slovy: *To bylo v horách, přival strhal pole. U jednoho, kde zůstala jen holá skála, stál starý sedlák. Tvář se kámen zdála.* Dále si stěžuje na nepřízeň osudu, která jej provází celým životem, na rozmařilého syna, na nevěstu, která na nic nedbá, ale báseň končí následujícími slovy: *Leč co naplat, setřel z čela chmůru a ještě večer vez tam země fůru.* Možná, že citace té básně nebyla doslova přesná, v každém případě je však pravdou, že takového rolníka bychom v současné době těžko hledali. Dnešní venkovan je volný, oproštěn od břemene rodné hroudy. Ta se stala jako vše ostatní výrobním prostředkem, rodný vztah se změnil ve zcela komerční a následky jsou mnohdy vidět na opuštěných, plevelem zarostlých pozemcích, jejichž obdělávání se nevyplácí nebo jsou využívány k jiným účelům.

Ale abych se vrátil k té původní otázce. Jak to bude s naším venkovem, jak dopadnou takovéto malé obce jako ta naše, jak obstojí v dnešním globalizovaném světě. Je těžké dělat nějakou prognózu. Domnívám se, že by si s tím neporadila ani ta Krokova Libuška a ta to přece dovedla. Když jsem psal tyto řádky, zapnul jsem si televizi, pořad Sváteční slovo. Lektor, jehož jméno si nepamatuji, hovořil o svých cestách po celém světě, jak se marně snažil co nejvíce poznat, jak zjistil, že jeden lidský život je na takový úkol velice krátký, a jak teprve po své šedesátce zjistil, kolik je u nás krásy, jakou by jinde marně hledal, tak jsem si připomněl ty známé Seifertovy verše, v nichž píše, co všechno v cizině viděl, hory plné ledu, o nichž ale nedovede zpívat, ale potom říká: *Když ale uzřím na obzoru, uprostřed kraje nízkou horu, na nebi mráček běloskvoucí, přestane srdce chvíli tlouci.* Ano, je to nádherné vyznání lásky k naší vlasti, k nádherné české krajině, kterou nám také Bedřich Smetana vykresluje v symfonické básni Z českých luhů a hájů.

A kde jinde bychom mohli najít lepší kontakt s českou krajinou nežli právě na venkově, na venkově nezatíženém průmyslovou výrobou, na venkově, kterému sice chybí to, co nabízí město, ale do města lze občas zajet, ať již je to nákup či kultura, televizní kultura si najde i tu nejzapadlejší vesnici. Na venkově, kam barvy a vůně přírody přímo pronikají a mění se během jednotlivých ročních období, na venkově, který sice prodělal velké změny, ale ty jsou přece nutné, mají-li naše vesnice a vesničky zůstat živými obcemi a ne skanzeny dávné minulosti. A tak se domnívám, že bude vše záležet pouze na obyvatelích těchto vesnic, zda odejdou za pohodlnějším, anebo pouze zdánlivě pohodlnějším životem, když dnes již nikoho ta rodná hrouda neváže a města a dnes i cizina nabízejí lehčí a větší možnosti výdělků, zda jim bude milejší městský ruch nebo naslouchání hlasu přírody, které právě venkov nabízí, venkov, kde jak říkají ironikové, dávají zajíci dobrou noc, ale bude jim milejší ten zajíček, který se občas, obzvláště v zimním období, přiblíží k lidskému obydlí, nežli kdyby jim pod okny rachotila tramvaj. A tohle přece žádná unie nedokáže změnit.

Jan Morávek

HORKY V 17. A 18. STOLETÍ

Milan Novotný

Zájemcům o hlubší poznání historie Horek je v obecní knihovně dostupná další rozsáhlá studie, zabývající se životem našich předků v době rekatolizace. Po výkladu o historických pramenech, které jsou k dispozici pro období od Bílé hory do vzniku prvních tolerančních sborů, následuje shrnutí vývoje vrchnostenské, obecní a církevní správy. Souhrnně jsou pojednány též hospodářské poměry obce, nové jsou zde zejména informace o rozsahu tehdejší řemeslnické výroby. Jádrem práce je zkoumání demografických poměrů na základě analýzy církevních matrik narozených, oddaných a zemřelých z let 1641 - 1783 a čtyř seznamů obyvatelstva z tohoto období. Uveden je též vývoj počtu obyvatelstva a domů v obci od poloviny 17. století do současnosti. Zajímavá je i geografická a sociální mobilita tehdejší populace. Přehledně je zpracován také vývoj náboženských poměrů od stavu po třicetileté válce přes těžké pronásledování tajných evangelíků až po toleranční patent. Součástí práce je velké množství příloh ve formě tabulek, grafů, schémat obce a ukázek archiválií, též CD-ROM se soupisy obyvatelstva.

HORECKÝ ZPRAVODAJ. Vydává Obecní úřad Horky, Horky 55, 570 01

Litomyšl, tel.: 461 633 148, e-mail: obec.horky@lit.cz. Internetové stránky
obce: <http://sweb.cz/obec.horky>. Bezplatné.